

Het 7de in de Slag aan de IJzer te Sint-Joris bij Nieuwpoort

Verteld door Commandant X ..., De veldtocht van 1914-1915. De Roemrijke bladzijden van het Belgische leger, eerste reeks: van de Geete tot aan den Yzer. (Een boekje in 1915 uitgegeven om te verklaren waarom bepaalde regimenten een erenaam als IJzer, Veurne, ... in hun vaandel mogen dragen) - *de schrijfwijze van de originele tekst is in zekere mate aangepast aan de huidige spelling*

In de nacht van 13 op 14 oktober, ontving het 7de linieregiment, samengesmolten met het 27ste, onder commando van kolonel Delobbe, het bevel om de IJzer te bezetten tussen de mijlpalen 1 en 5, en aan de overzijde van de Uniebrug - daar waar de weg van Mannekensvere naar Sint-Joris loopt - een bruggenhoofd aan te leggen, gaande van de omstreken van mijlpaal 5 tot aan de Roodepoorthoeve.

De inrichtingswerken werden onmiddellijk aangevat en de volgende dag met behulp van een bataljon van de genie voortgezet. Bovendien werd een wijkstelling aangelegd op de westelijke oever van de Noordvaart, een kanaal dat bijna evenwijdig loopt met de IJzer, op ruim één kilometer afstand erachter gelegen.

De artillerie van de 7de gemengde brigade, bestaande uit de 25ste, 26ste en 27ste batterijen - waarvan de laatste nog slechts 3 stukken telde - kwam stelling nemen tussen Ramskapelle en Sint-Joris. De genie bereidde het opblazen voor van de Uniebrug. Het bruggenhoofd moest, desvoorkomend, tot het uiterste verdedigd worden, tot op het ogenblik dat de 1ste legerdivisie geheel over de IJzer zou getrokken zijn. Daarna kon het 7de linie, op 16 oktober, geheel op de linkeroever postvatten, met slechts twee hoofdwachten ten oosten van de rivier. Een in Mannekensvere en de andere meer naar het noorden.

De aankomst van de vijand werd op 17 oktober in de morgen gemeld. Een klein gevecht greep plaats tussen de wielrijderscompagnie van de 2de divisie en een detachement Duitse wielrijders, dat zich met zware verliezen terugtrok.

Tegen de middag meldde de hoofdwacht van Mannekensvere dat vijandelijke troepen op mars waren van Slijpe naar Sint-Piererskapelle. Deze werden weldra uit dit laatste dorp verjaagd door een Belgisch detachement cavalerie en wielrijders, vergezeld van twee pantserwagens (ACM = Autos-Canons-Mitrailleuses).

Dezelfde dag kwam de 1ste legerdivisie haar stellingen innemen op de IJzer. Het front dat door het 7de linieregiment moest verdedigd worden kon voortaan in het zuiden tot de omstreken van mijlpaal 4 beperkt worden. Teneinde het voetvolk een meer volledige morele en materiële steun te geven, begaf de 27ste batterij (artillerie) zich tot in de nabijheid van de loopgraven ten oosten van de Violethoeve.

Terwijl zij vooruit trok, werd deze batterij hevig beschoten door vijandelijke artillerie, en slaagde er slechts in om haar nieuwe stelling te bezetten door er het ene stuk (kanon) na het andere heen te brengen. De twee andere batterijen van de groep, opgesteld bij de Ketelersdammebrug (op de Noordvaart) openden onmiddellijk het vuur en brachten het vijandelijke geschut tot zwijgen.

*****

De 18de oktober, bij het kriecken van de dag, bezette het 7de linieregiment zijn gevechtsstellingen. Het II^{de} bataljon stroomafwaarts, het I^{ste} stroomopwaarts van de Uniebrug; het III^{de} in reserve.

Een eerste vijandelijke bedreiging tekent zich weldra af in de sector door de hoofdwachten bezet. Eerst ten noorden, bij het kanaal van Plasschendaale, moeten de kleine posten, in de nabijheid van Rattevalle door het 6de linieregiment uitgezet, terugtrekken voor de overmacht. De witte rookpluimen van de vijandelijke granaatkartetsen vertonen zich boven Mannekensvere en te noorden van het dorp, terwijl de granaten van 77mm de grond omploegen. Weldra valt een vijandelijk bataljon hevig de meest noordelijke hoofdwacht aan, die langzamerhand veld verliest. Om kwart na elf wordt de hoofdwacht van Mannekensvere op haar beurt ernstig aangevallen en trekt terug naar de Uniebrug. Op datzelfde moment is er, iets meer ten zuiden, nog een ander bataljon in strijd gewikkeld met de hoofdwacht die door de 1ste legerdivisie is opgesteld bij Spermalie.

Vanaf het begin van dit gevecht, dat de vijand met zijn gebruikelijke stoutmoedigheid heeft gevoerd, is er een hevig geweervuur ontstaan op sommige gedeelten van de door het 7de bezette linies. De machinegeweren, opgesteld aan de Uniebrug, hebben op 900 meter afstand het vuur geopend op vijandelijke tirailleurs, en hen gedwongen om zich in te graven. De artillerie van de 7de gemengde brigade

beschiet de Duitse troepen die Mannekensvere zijn binnengerukt en het noorden van het dorp hebben bereikt. De vijand blijft op de plaats vastgenageld.

Maar, onmiddellijk wordt het Duitse kanonvuur op onze linies gericht. Tegen de middag komen de eerste granaten neer op de loopgraven die in de dijk van de IJzer zijn gedolven. Het bombardement van Sint-Joris begint, terwijl de batterijen van de 7de brigade hevig vuur van de vijand moeten doorstaan. Hun vuren wordt nochtans met zoveel hevigheid voortgezet dat de vijand zich in allerhaast in Mannekensvere moet terugtrekken.

Om het dorp met hogere precisie te kunnen beschieten, verandert de 26ste batterij van stelling en vat onbevreesd post in een weide, waar de ongedekte stukken noch beschutting noch schuilplaats vinden. Niettegenstaande het geweldige geschutvuur en moeilijkheden om de munitievoorraad aan te brengen, richt deze batterij een lang en hevig vuur van granaatkartetsen en brisantgranaten op Mannekensvere, waar de Duitse infanterie een wijkplaats heeft gezocht. Zo wordt de tegenaanval voorbereid, die door twee compagnieën van het III^{de} bataljon (7de linie), vergezeld van één afdeling machinegeweren, zal worden uitgevoerd. Onder leiding van majoor Evrard wordt de aanval ingezet, met doel het dorp opnieuw te bezetten.

Een weinig vóór 18 uur trekt dit detachement de Uniebrug over en ontplooit zich. Deze beweging wordt opgemerkt door de vijand, die het te doortrekken terrein met projectielen overgiet. Daar de Duitsers bovendien de uithoeken van Mannekensvere bezet houden, kan de vooruitgang van de onzen slechts langzaam geschieden.

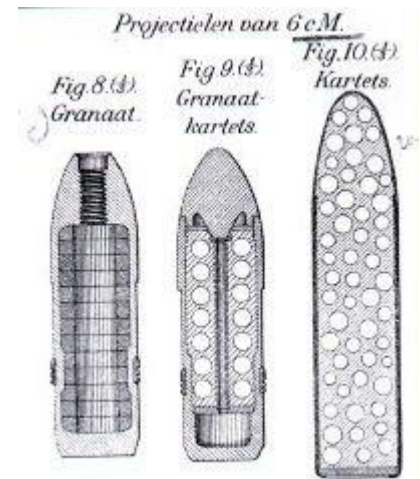
Om 11 uur 's avonds heeft het detachement van majoor Evrard stevig post gevat aan het westen en in de buitenste huizen van het dorp. Maar het is een duistere nacht. Het glibberige en met sloten doorsneden terrein kan bij nacht slechts met veel gevaar doortrokken worden. Bovendien moet men nieuwe voorraden munitie opdoen. Majoor Evrard besluit om het voortzetten van de aanval uit te stellen tot het aanbreken van de volgende dag.

*****

Na de nacht te hebben doorgebracht in de onmiddellijke omgeving van de vijand, herneemt het detachement zijn offensieve beweging tegen Mannekensvere. De Duitsers verdedigen zich hardnekkig. Zij hebben versterking gekregen van manschappen en machinegeweren. Majoor Evrard vraagt om steun.

Om 9 uur snelt een compagnie ter versterking vooruit, naar de andere zijde van de Uniebrug, waarop sedert de morgen reeds hevig vijandelijk kanonvuur wordt

gericht, evenals op Sint-Joris en de loopgraven aan de IJzer. Bedolven onder een ware stormvraag van granaatkartetsen, wankelt de compagnie. Haar aanvoerder, commandant Dungenhoef, wordt dodelijk getroffen. Zij aarzelt een ogenblik, maar dan rukt ze krachtig vooruit en vordert van sloot tot sloot, ofschoon met de grootste moeilijkheid. Het vijandelijke vuur verdubbelt in hevigheid en weldra is het onmogelijk geworden om verder op te rukken. Het is eveneens onmogelijk om nog nieuwe munitie aan het detachement Evrard te doen toekomen. Onder de overmacht verpletterd, is deze officier verplicht om het bevel tot de terugtocht te geven.

Kalm en in volkomen orde wordt het order uitgevoerd. De mannen trekken terug van schuilplaats tot schuilplaats, onder een hevig vuur van infanterie, machinegeweren en artillerie. Iedere stap houden ze stand om hun laatste patronen op de vijand af te vuren. Met bewonderenswaardige kracht en volharding blijft het detachement het één uur en een half volhouden om de nauwelijks 800 meters af te leggen die hen van de Uniebrug scheiden, steeds zonder ophouden voort vechtend. Ofschoon zwaar verwond aan de schouder, trekt de aanvoerder als laatste van allen de brug over.

Gedurende deze krachtige terugtocht heeft de artillerie niet opgehouden het detachement, waarvan de prachtige houding de geestdrift van de troepen wekt, te ondersteunen. Nochtans worden de batterijen zelf ongemeen hevig door de vijand beschoten. Zo ondergaat de 25ste batterij, om 11 uur, het dodelijk, laag granaatkartetsvuur van 6 kanonnen van 77mm. Korte tijd later wordt diezelfde batterij, evenals de 26ste, schuin in de flank beschoten door een batterij kanonnen van 135mm. Maar, niettegenstaande de verliezen, gaan zij door om hun opdracht heldhaftig te vervullen. De vijand slaagt er niet in om in de omgeving van Mannekensvere door te breken.

Vanaf het begin van de namiddag verdubbelt het vuren van de Duitse artillerie in hevigheid. De zware stukken verschijnen ditmaal voorgoed op het toneel en het is een hels bombardement waarvan het ijzelijke gedonder de grond doet daveren en de hele sector met scherp stinkende rook vervult. De Uniebrug –waarvoor de genie opdracht heeft gekregen ze op te blazen–, de naburige loopgraven, Sint-Joris en onze batterijen, worden bijzonder tot doel genomen. In het dorp storten hele blokken woningen neer, te midden van het geluid van ontplofende granaten. Ook de loopgraven hebben ernstig te lijden en de manschappen zijn onophoudelijk verplicht ze te herstellen onder een onafgebroken vuur.

De beschieting duurt tot tegen het vallen van de nacht. Onze uitstekende kleine batterijen zijn geen moment opgehouden om de vijand in bedwang te houden, met een projectielenregen die ze doen neerkomen op het terrein dat hem van de onzen scheidt, niettegenstaande de pogingen van de zware Duitse artillerie om hen het zwijgen op te leggen.

Alles lijkt er nochtans op de wijzen dat de vijand deze nacht een poging zal doen om de IJzer te overschrijden. Heeft men inderdaad niet vernomen dat een trein met bruggebouwmateriaal is aangekomen in Sint-Pieterskapelle?

Ook wordt aan de bataljons van het 7de linieregiment bevel gegeven op hun gevechtsstellingen te blijven, klaar om bij het eerste signaal op te rukken. Meer naar achter, bij Ramskapelle, staan het 9de en het 14de linieregiment eveneens klaar om tussenbeide te komen en een mogelijke aanval af te slaan.

Maar de verwachte poging grijpt niet plaats. Onze batterijen hebben gedurende de hele nacht hun vuur met tussenposen voortgezet, en de genie heeft de Uniebrug geheel vernield. Men heeft de manschappen voorraad aan munitie en levensmiddelen kunnen verstrekken. De zieke dragers zijn de doden en gewonden komen oprapen, wier getal voor het 7de linieregiment reeds 7 officieren en 200 man bereikt.

Toch blijft het moreel bij de manschappen krachtig. Het hevige gevecht van de laatste dag heeft hun strijd lust aangewakkerd. Zij hebben besloten ondanks alles vol te houden en zullen dat op een overtuigende manier bewijzen.

*****

Op 19 oktober komt een sectie van de 28ste batterij, behorend tot de 5de gemengde brigade die werkzaam is ten noorden onder bevel van hulp-onderluitenant Colson, de batterijen van de 7de brigade versterken.

Deze sectie heeft stelling genomen op korte afstand van de Uniebrug, waarvan ze de toegang onder haar onmiddellijk vuur houdt. Voortaan zal zij, met de groep van de 7de brigade, ertoe bijdragen om op het terrein dat zich tussen de IJzer en de weg van Mannekenvere naar Rattevalle uitstrekt, een regen schroot te doen neerkomen.

Het Duitse voetvolk wordt zichtbaar ongerust. De 20ste oktober, 's morgens, ziet men ze vlijtig bezig met zich te verschansen onder het geweervuur dat uit onze loopgraven komt.

De vijandelijke artillerie vertoont een steeds groter wordende bedrijvigheid. Vanaf 6 uur in de morgen begint opnieuw een bombardement met stukken van allerlei kaliber. Het wordt zonder ophouden tot 6 uur 's avonds voortgezet.

In het dorp Sint-Joris blijft er geen enkele woning ongeschonden. In de loopgraven stroomopwaarts van de Uniebrug, evenals in de rangen van het bataljon dat in reserve wordt gehouden, telt men zeer zware verliezen. Maar iedereen blijft heldhaftig op zijn post.

Rond 3 uur 's middags, heeft het bataljon dat stroomafwaarts van de brug is verschanst, een hevig machinegeweervuur te doorstaan welk het schuins in de flank neemt en schijnt voort te komen uit enkele huizen op ongeveer 500 meter van mijlpaal 3 aan de IJzer gelegen. De onderluitenant Colson biedt zich aan om bij nacht een stuk op de dijk te brengen, teneinde de woningen te vernielen van waar het moordende vuur is uitgegaan.

De dag gaat zonder verdere incidenten voorbij, maar gezien de voortdurende dreiging krijgt het 7de linieregiment bevel de hele nacht op de gevechtstelling paraat te blijven.

De 21ste oktober, om 4 uur, vuurt het stuk van onderluitenant Colson plots een vlaag van tien, twaalf brisantgranaten op de gemelde huizen. Deze storten in en de bezetters die dit overleven slaan in paniek op de vlucht. Luide vreugdekreten stijgen op uit onze loopgraven.

Om kwart over zeven stort een werkelijke hoos granaten neer op het 1ste bataljon, onmiddellijk ten zuiden van de brug. De 4de compagnie wordt zwaar op de proef gesteld en haar kapitein ernstig gewond. De overblijvende officier houdt de overlevenden nochtans ter plaatse en een reserve-compagnie wordt ter versterking gezonden. Maar het dodende vuur van de vijand blijft voortduren. Vele officieren worden buiten gevecht gesteld en ganse stukken van de borstwering vallen in de loopgraven. Gedurende een ogenblik kalmte is men verplicht twee nieuwe compagnieën ter versterking naar de overgeblevenen van het bataljon te sturen.

Tegen de middag herbegint de beschieting van dezelfde loopgraven met ongeziene hevigheid: twee, drie, vier grote granaten vallen er elke minuut op neer. Maar zo goed als het gaat kan men de verwoestingen herstellen en de mannen houden stand, niettegenstaande het verschrikkelijke zenuwschokkende schouwspel der doden die op de bodem van de loopgraaf neerstorten en het klagende gekreun van de gewonden.

Onder dekking van die schrootstorm is de vijand, van loopbruggen voorzien, tot op nauwelijks 500 meter afstand van de verdedigers kunnen oprukken. Opnieuw komt er bevel om tot het uiterste weerstand te bieden, en zes compagnieën van het 14de linieregiment worden ter beschikking gesteld van het 7de. De vrees voor een poging tot doorbraak in groot getal neemt toe van uur tot uur, want de vijand doet reeds een poging naar Schoorbakke, waar het gevecht geweldig woedt. Korte tijd later komen twee nieuwe compagnieën van het 14de de reserve versterken.

Rond 5 uur ziet men de vijandelijke artillerie stelling nemen ten zuidoosten van Mannekensvere. Terzelfdertijd rukken twee of drie bataljons vooruit, gedeeltelijk in het noorden en gedeeltelijk ten zuiden van de weg naar de Uniebrug. Aangezien het bombardement voortduurt, is het onder een regen van granaten dat men de patronen moet uitdelen en de doden en gewonden oprapen, waarvan het aantal blijft aangroeien. In de laatste twee dagen heeft het 7de vijf officieren en 250 man buiten gevecht gesteld gehad.

En dan ... om de toestand nog hachelijker te maken, worden de verdedigers van de linker loopgraven opnieuw onder enfileervuur genomen door machinegeweren, die nogmaals een schuilplaats zijn komen zoeken in het puin van de huizen welke diezelfde morgen worden vernield.

Men besluit ze verder te vernielen. Maar hoewel onderluitenant Colson, ofschoon gewond, dapper op zijn post is gebleven, voelt hij zich toch niet in staat om de nodige voorbereidingen te maken. Luitenant Cambrelin, toegevoegd aan de commandant van de groep batterijen van de 7de brigade, biedt zich uit eigen beweging aan om hem te vervangen.

Ondertussen is er eens te meer bevel gekomen het regiment gedurende de hele nacht op zijn gevechtstelling te houden. Dit al voor de derde nacht op rij.

Om 4 uur 's morgens, de 22ste oktober, schieten enkele granaten de overblijfsels die nog recht staan geheel tot puin. Het vuur is zo doeltreffend dat men resten van menselijke lichamen met de ontploffing van ieder projectiel in de lucht kan zien vliegen.

Daarna, bij het eerste daglicht, herbegint het onvermoeibare bombardement. Plots, om 9 uur, wordt het onderbroken en de Duitse infanterie dreigt met een nieuwe aanval. Onmiddellijk stijgt er een razend geweervuur uit onze loopgraven. Een sectie van de 27ste batterij, aangevoerd door onderluitenant Mattagne, heeft achter de dijk zelf postgevat en schiet op 700 meter afstand in de vijandelijke rangen, waar zij bloedige gapingen veroorzaakt. Stortvlagen granaten en granaatkartetsen komen op haar neer zonder ze tot zwijgen te kunnen brengen. Onze artilleristen blaken van strijdlust. Ook de 25ste en de 26ste batterij schieten uit alle macht, ondanks het vuur dat hen overstelpt, en de overwonnen vijand moet van de aanval afzien.

Maar onmiddellijk herneemt de beschieting op verschrikkelijke wijze, en tracht de onzen onder een regen van staal te verpletteren. Vruchteloos! Telkens het geschut vermindert en het vijandelijke voetvolk zich laat zien, wordt het door een hagel van mitrailleurvuur aan de grond genageld. Onze mannen hebben geen menselijk uitzicht meer. Hun gelaat is zwart van stof en rook. Hun uniformen zijn met bloed en modder bedekt. Maar hun dapperheid blijft even groot.

Hun weerstand is zo bewonderenswaardig dat van alle kanten de meest geestdriftige gelukwensen van hun oversten aan het 7de linieregiment en aan onze buitengewone batterijen toekomen. Tegen het einde van de dag komt het voorziene bevel, steeds hetzelfde, nog een vierde nacht in de loopgraven uit te houden, tot elke prijs, al was het tot de dood. Maar terzelfdertijd verneemt het regiment dat de Koning de stoïcijnse houding van het 7de wil belonen door aan zijn vaandel de hoogste onderscheiding te verlenen: het kruis van de Leopoldsorde.

Een onbeschrijfelijke ontroering maakt zich van al die dapperen meester. Sommigen wenen van vreugde en trots. Uit de loopgraven, waarover de duisternis reeds neerdaalt, stijgt een reuzenkreet die daar, dicht in de nabijheid, de vijand sidderen doet: "Leve de Koning! Leve België!"

De toestand is echter hachelijk geworden. De korpsoverste heeft vernomen dat de Duitsers bij Tervaete de IJzer zijn overgetrokken en op Schoorbakke, waar men nog weerstand biedt, een voortdurende drukking uitoefenen van buitengewone hevigheid.

Meer dan ooit moet men hier volhouden, ofschoon de vijand grond gewonnen heeft en hij nu met zijn machinegeweren de puinen bezet van andere woningen in de onmiddellijke nabijheid van de Uniebrug zelf. Nogmaals neemt luitenant Cambrelin

het op zich om wat er nog van de wankele muren overblijft, met de artillerie te vernietigen.

Onvermoeibaar voert deze dappere officier in de donkere nacht de moeilijke, lastige voorbereidingen uit, terwijl de batterijen van de 7de brigade voortgaan met hun afwisselende beschieting. De machinegeweren van het 9de komen de verdedigers in de nabijheid van de brug versterken (3 machinegeweren van het 7de zijn buiten dienst) terwijl overal in de omtrek, langs de kant van Lombardsijde evenals bij Schoorbakke het geweervuur in de duisternis knettert.

Bij het kriecken van de dag, op 23 oktober, worden de door de vijand bezetten puinen voor de derde maal vernield door een stuk geschut, opgesteld op de dijk. Nauwelijks is deze taak volbracht of de dagelijkse beschieting herbegint. Die is zo hevig geconcentreerd op de onmiddellijke omgeving van de brug, dat het nodig is de machinegeweren te bergen om ze voor totale vernieling te behoeden. Onmiddellijk ontstaat ook een hevig geweervuur aan beide oevers, niettegenstaande de hagel van granaten waarvoor onze soldaten schijnbaar ongevoelig zijn geworden. Maar de vijand is erin geslaagd op de andere dijk machinegeweren op te stellen, waarvan het maaiend vuur juist over de top van de borstwering van onze loopgraven scheert. Terwijl de enen onophoudelijk het tirailleurvuur aan de gang houden, moeten de anderen onder vuur de dekkende massa herstellen; de enige beschutting die er voor onze mannen overblijft. Met het geweer of met de schop in de hand blijven allen vol moed, ondanks de bovenmenselijke inspanningen welke zij tot dan toe hebben geleverd. Geen verzwakking is te vrezen, tot wanneer plots nieuwe vernielingswerktuigen in het strijdperk treden, welke een verschrikkelijk werk aanrichten.

Reusachtige bommen, komende van een onbekende locatie, en waarvan de komst door geen losbranding wordt aangekondigd, ontploffen de ene na de andere met verschrikkelijk lawaai, op de borstwering, in de loopgraven, waarbij ze de manschappen de ledematen afrukken, ganse delen van de dijk doen instorten en dood en verschrikking zaaien.

De toestand wordt vreselijk; de mannen zijn met angst bevangen. Zowel om hun vrees te stillen, alsook de nieuwe vijand te bestrijden, vraagt majoor Houart, die majoor Evrard aan het hoofd van het III^{de} bataljon vervangen heeft, dat een artillerieofficier zou proberen de plaats te verkennen van waar deze geheimzinnige moordtuigen gezonden worden. Luitenant Cambrelin beantwoordt de oproep. Helaas, nauwelijks is de dappere officier in de loopgraaf gekomen, of een van deze bommen ontploft en verwond hem dodelijk. Bloedend rolt luitenant Cambrelin op de bodem van de loopgraaf, waar majoor Houart zelf ook weldra dodelijk getroffen zal neerstorten.

Terwijl deze twee officieren liggen te zieltogen onder de ogen van hun manschappen, die niet in staat zijn hen te helpen, wordt duidelijk dat een nieuwe aanval op til is. Ten noorden en ten zuiden is een verwoed gevecht aan de gang. Hier duurt de verschrikkelijke beschieting voort, terwijl de vijandelijke schutters onze loopgraven van bijna vlakbij met hun vuur overstelpen. In de nabijheid van Tempelhof, van Mannekensvere en meer ten noorden meldt men vijandelijke troepenconcentraties. Een trein met bruggenbouwmateriaal beweegt zich van Schoore naar Schoorbakke. Batterijen nemen stelling achter Mannekensvere. Een bataljon komt in de richting van Spermalie. Overal dreigt het gevaar en groeit van uur tot uur.

De batterijen van de 7de brigade zijn in volle bedrijvigheid, en geven de volle laag aan de meest bedreigde punten. Nochtans hebben zij veel te lijden. De ligging van de 25ste en de 26ste zijn door de vijand nauwkeuring bepaald geworden. Brisantgranaatkartetsen en granaatbommen ontploffen tot op de stukken zelf, waarvan één door een schot met volle lading wordt getroffen. Het doet niets! Zij zullen niet zwijgen!

In de loopgraven wakkeren de enkele overlevende officieren de moed van hun manschappen aan. Maar de zenuwen van deze laatsten hebben zoveel beproevingen doorstaan, de verliezen zijn zo zwaar geweest, dat de vrees ontstaat dat men de dreigende aanval niet zal kunnen weerstaan.

Op zijn gevechtsstelling wordt de korpsoverste van deze ongerustheid verwittigd; de ene vraagt om versterkingen, anderen om munitie, anderen om brancardiers. Persoonlijk gaat hij de soldaten aanmoedigen, om te weerstaan tot ze het laatste offer hebben gebracht en kondigt aan dat er binnenkort en einde komt aan hun lijden. Hedennacht zal het regiment afgelost worden. In afwachting stuurt hij aan de bataljons alles wat hem overblijft: munitie en brancardiers.

Heeft de sublieme weerstand van onze mannen de vijand doen aarzelen? In ieder geval is het zeker dat op 23 oktober de Uniebrug niet werd aangevallen. Alleen de beschieting werd de hele nacht onafgebroken voortgezet.

Om 10 uur 's avonds komen het 14de linieregiment en één bataljon van het 4de jagers het geheel uitgeputte 7de in de loopgraven vervangen. Om middernacht is de aflossing gedaan.

Wat de batterijen van de 7de brigade betreft, tot op het laatste ogenblik zullen zij blijven meewerken aan de verdediging van de brug, waarvan de overtocht pas op 24 oktober zal worden geforceerd. Bij het aanbreken van de nieuwe dag, op 25 oktober, zullen zij terugtrekken op Ramskapelle. De dag erna zullen ze nogmaals van stelling veranderen, tot ze ten slotte, geheel uitgeput en zwaar beproefd, het slagveld

zullen verlaten. Door hun heldhaftige gedrag hebben zij het voorrecht verdiend om het glorieus woord op hun schilden te graveren: Sint-Joris-bij-Nieuwpoort.

In de donkere nacht, die trilt van het kanongebulder, defileert het 7de voorbij deze kranige batterijen, op weg naar De Panne. Bijna onherkenbaar onder hun beslijkte en gescheurde uniformen, vormen deze vermoeide manschappen de prachtigste erehaag die men zich ter wereld denken kan, rondom het vaandel op welks plooiën dezelfde onsterfelijke naam staat geschreven en dat het kruis der dapperen heeft verdiend.

En voor hen, die nauwelijks gevoed, zeven dagen lang, dag en nacht hebben weerstaan aan de verschrikkelijke beschieting, aan de voortdurende aanvallen, zonder één duim grond te verliezen; voor dit regiment dat voor de verdediging van zijn vaderland op de boorden van de IJzer 48 officieren en 600 soldaten heeft zien vallen, zonder de gewonden te rekenen, buigt het dankbare Vaderland neer, vol bewondering voor zoveel heldenmoed.